

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

V. Kořínek

Neobvyklá obhajoba doktorské disertace z matematiky na Sorbonně

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 3 (1958), No. 4, [393c]–[393d]

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/137034>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1958

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

NEOBVYKLÁ OBHAJBOA DOKTORSKÉ DISERTACE Z MATEMATIKY NA SORBONNĚ

Od roku 1950 do roku 1955 byl ředitelem listu „Alger Républicain“ Henri Alleg. List „Alger Républicain“ byl v Alžírsku jediným deníkem, otevírajícím své sloupce všem tendencím alžírského demokratického a národního veřejného mínění. List byl v září 1955 zakázán. V listopadu 1956 byl Alleg nucen uchýlit se do ilegality, aby unikl uvěznění, které postihlo většinu spolupracovníků listu.

12. června 1957 byl H. Alleg zatčen příslušníky 10. výsadkářské divise a po celý měsíc vyšetřován v El-Biaru v předměstí Alžíru. Dny svého vyšetřování líčí v knize „Výslech“ (vydala ČTK). Citujeme:

„...Od té doby jsem však poznal i jiné věci. Dozvěděl jsem se o „zmizení“ svého přítele Maurice Audina, který byl zatčen čtyřadvacet hodin přede mnou a mučen skupinou, která pak vžala do práce i mne. Zmizel právě tak, jako šejk Tebessi, předseda sdružení Ulemů, dr Serif Zahar a tolik jiných...“

„... Je s tebou amen, rozumíš. Čeká tě smrt!“

„Přiveďte Audina, je v druhé budově“, řekl Cha... Ir... mě stále bíl, zatím co jiný výsadkář, který seděl na stole, přihlížel této podívané. Brýle mi již dávno spadly. Moje krátkozrakost ještě stupňovala dojem něčeho neskutečného, přízraku, proti němuž jsem se snažil bojovat ze strachu, že bude zlomena má vůle.

„No tak, Audine, řekněte mu, co ho čeká. Ušetřete ho hrůz veřejného večera!“ To promluvil Cha..., Ir... mi nadzvedl hlavu. Nad sebou jsem spatřil sinalý a vyděšený obličej svého přítele Audina, který se na mne upřeně díval, jak jsem se kymácel na kolenou. „No tak, řekněte mu to“, řekl Cha...

„Je to tvrdé, Henri“, řekl Audin. A pak ho odvedli...“

(RUDE PRAVO, 3. 6. 1958)

J. V.

V pondělí 2. prosince 1957 v 10.30 konala se na Sorbonně obhajoba doktorské disertace z matematiky, která byla velmi neobvyklá. Na Sorboně a ve Francii se obhajují doktorské disertace poněkud jinak než u nás. Obhajoba se koná před zkušební komisí, obvykle tříčlennou, kterou ustanoví zvlášť pro každou podanou disertaci děkan fakulty. Čas a místo obhajoby jsou oznámeny vždy předepsanou dobu napřed plakáty vyvěšenými v budovách fakulty. Na Sorbonně se obhajoba obvykle koná v jedné z malých poslucháren. Kromě zkušební komise sejdou se při obhajobě jen učitelé, kolegové, přátelé a příbuzní kandidátovi, celkem nevelký počet lidí. Jako u nás kandidát nejdříve podá výklad o obsahu své disertace a o tom, co pro vědu přináší nového. Po diskusi, již se účastní především členové komise, odejde komise do vedlejší místnosti na poradu, a potom předseda komise vyhlásí výsledek.

Onoho prosincového pondělí se konala však obhajoba v posluchárně Clauda Bernarda, ve které je 350 míst. Již dlouho před stanoveným začátkem byla posluchárna úplně nabitá lidmi. Mnozí stáli i na chodbách a četní museli s nepořízenou odejít. V posluchárně bylo vidět mnoho předních profesorů pařížských vysokých škol, v čele s nestorem francouzských matematiků, staříčkým Jacquesem Hadamardem. Z matematiků byli přítomni Henri Cartan, Lichnerowitz, Bouligand, dále profesori Zemanský, Janet, Salem, Massignon, Marcel Prenant, Aubel, Bauer, J. P. Mathieu, Magat. Byli tam však též přední osobnosti politické z komunistické strany Francie, ze socialistické strany, z radi-

kální strany, přední osobnosti pařížského kulturního života, mezi nimi katolický spisovatel F. Mauriac.

V půl jedenácté vstoupila do posluchárny zkušební komise: profesor Favart, její předseda, profesor Laurent Schwartz a maître de conférence Dixmier, její členové. Předseda zahájil obhajobu otázkou: „Je přítomen pan Maurice Audin?“ V sále nastalo hluboké ticho. Po krátké chvílce pokračoval profesor Favart: „Z rozhodnutí děkana přírodovědecké fakulty pařížské university bude se obhajoba konat i za nepřítomnosti kandidáta.“ K tabuli přistoupil de Possel, profesor matematiky na universitě v Alžíru, pod jehož vedením byla vypracována disertace Maurice Audina: *Sur la théorie générale des équations différentielles et intégrales*. (O obecné teorii diferenciálních a integrálních rovnic), aby podal za nepřítomného kandidáta výklad o disertaci. Z názvu disertace a z okolnosti, že ve zkušební komisi byl profesor Laurent Schwartz, můžeme soudit, že disertace jednala o teorii diferenciálních a integrálních rovnic ze stanoviska funkcionální analýsy. Když profesor de Possel probral ve své přednášce podrobně obsah práce a vyzdvihl skvělé nové výsledky, jež práce obsahuje, zmínil se o některých problémech, k nimž práce vede a jež dosud nejsou rozřešeny. Pak dodal: „Bohužel Maurice Audin již tyto problémy nebude řešit. Je na mladých francouzských matematicích, aby se ujali jejich řešení.“

Zkušební komise odešla k velmi krátké poradě. Po jejím návratu oznámil její předseda, profesor Favart, že se uděluje Maurici Audinovi hodnost doktora přírodních věd s vyznamenáním (*mention très honorable*). V ocenění práce řekl profesor Favart: „Prokazuje velké mistrovství v metodě, velký badatelský talent, který je tím cennější, čím je řidší. Výsledků disertace bude pravděpodobně použito zítra v četných aplikacích.“ Nakonec se obrátil k první lavici, k místu, kde seděla žena Maurice Audina a jeho rodiče, a řekl: „*La Faculté veut vous apporter, madame, ce témoignage ainsi qu'aux parents de Maurice Audin.*“ (Fakulta si přeje takto osvědčiti vám sympatie, Madame, a rovněž rodičům Maurice Audina). Celý sál se chystal propuknouti v obrovský potlesk. Avšak profesor Favard pozdvihl ruku, aby potlesk zarazil. Řekl: „Netleskejte. Žádám vás, abyste jen zachovali minutu ticha.“

Maurice Audin, kterému bylo 25 let, byl asistentem u profesora de Possela na universitě v Alžíru. Byl též členem komunistické strany Francie. U profesora de Possela vypracoval onu práci o obecné teorii diferenciálních a integrálních rovnic, kterou pak podal jako doktorskou disertaci na universitě pařížské. Než však došlo k obhajobě, byl 11. června 1957 zatčen pověstnými „paras“, tj. výsadkovými oddíly generála Massu, které vykonávají v Alžíru policejní službu a zacházejí se zatčenými stejně, jako to dělalo Gestapo. Od onoho dne není po Audinovi stopy a úřady na všechny dotazy příbuzných mlčí.

Podle *l'Humanité* z 3. prosince 1957

Vl. Kořínek